

Sysmä Ihananiemi

Arkeologinen koekaivaus rautakautisella muinaisjäännösalueella

5.10.2017

DIGMAV2017009: 1

2017

LAHDEN KAUPUNGINMUSEO
PÄIJÄT-HÄMEEN MAAKUNTAMUSEO

Piritta Häkälä & Eetu Sorvali

Tiivistelmä

Syyskuun alussa 2017 metallinilmaisinharrastaja teki hopearaha- ja korulöydön lähellä Sysmän keskustaa. Löytö oli ongelmallinen, sillä löytäjä oli ottanut talteen yhdestä kuopasta lähes 40 esinettä (KM 41314). Lisäksi löytöpaikka sijaitsi noin 70 metrin päässä Sysmän Ihananiemen moniperiodisen muinaisjäännösryhmän rajasta ja noin 10 metrin päässä Sysmän Kirkkovainion kivikautisen asuinpaikan rajauksesta. Intendentti Olli Soininen Museovirastosta ja tutkija Eetu Sorvali Päijät-Hämeen maakuntamuseosta tekivät 8.9.2017 löytöpaikalle pikaisen tarkastuksen. Tarkastuksen jälkeen sovittiin, että maakuntamuseo tekee löytöpaikalle pienen koekaivauksen, jonka tarkoituksena olisi selvittää löydön yhteyttä ympäröiviin muinaisjäännöksiin. Kaivaus toteutettiin 5.10.2017.

Koekaivauksen perusteella hopealöydön välittömässä läheisyydessä ei havaittu kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia ilmiöitä, lukuun ottamatta kahta mahdollisesti rautakautiseksi ajoitettavaa saviastian palaa. Mahdollinen kätkölöytö, saviastian palat sekä tiedot aikaisemmista löydöistä viittaavat kuitenkin siihen, että Ihananiemen muinaisjäännösryhmän asuinpaikkaosa voi ulottua Suopellontien länsipuolelle.

Vallitseva maankäyttö ei uhkaa kyntökerroksen alla mahdollisesti säilyneitä rakenteita ja ilmiöitä, joten pelon käyttö voi jatkua entiseen tapaan.

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	2
Lähestymiskartta ja peruskarttaote	4
1. Johdanto	5
2. Kohde ja tutkimushistoria.....	6
2.1. Kohde ja ympäristö.....	6
2.2. Tutkimushistoria	7
3. Tutkimusmenetelmät	7
3.1. Mittaukset	7
3.2. Kaivaus- ja dokumentointimenetelmät.....	7
4. Havainnot ja tulkinnat	8
4.1. Yleiset havainnot ja yksiköt	8
4.2. Löydöt.....	10
4.3. Tulkinnat	10
5. Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet	10
Lähdeluettelo.....	11
Luettelo digitaalikuvista	12

Liitteet:

Liite 1. Kartat 1–4

Liite 2. Yksikköliite

Löytöluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi ja muinaisjäännöstunnus:	Sysmä Ihananiemi, 781010021
Ajoitus ja muinaisjäännöstyyppi:	Rautakautinen muinaisjäännösryhmä
Tutkimuslupa:	Pvm. 22.9.2017, diariointinumero MV/155/05.04.01.02/2017
Tutkimuksen laji:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	5.10.2017
Tutkitun alueen laajuus:	4 m ²
Tutkimuksen johtaja:	FM Piritta Häkälä & FM Eetu Sorvali
Tutkimuslaitos:	Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen maakuntamuseo
Peruskartta, TM35-lehtijako:	M4413
Peruskartta, yleislehtijako:	3121 03 Sysmä
Kunta, kylä:	Sysmä, Suurikylä
Tontin rekisterinumero:	781-417-1-458
ETRS-TM35FIN-koordinaatit:	P: 6 818 999 – 6 819 270
Muinaisjäännösalue	I: 429 211 – 429 387 Z: 80 – 88 m (N2000)
Tutkittu alue	P: 6 819 147,45 – 6 819 150,26 I: 429 286,93 – 429 271,71 Z: 83,47 – 84,17 m (N2000)
Aiemmat tutkimukset:	1960 Anna-Liisa Hirviluoto, tarkastus 1965 Pentti Koivunen, inventointi 1973 Matti Huurre, tarkastus 1975 Kaisu Anttila, kaivaus 1976 Kaisu Anttila, kaivaus 1999 Antti Bilund ja Hannu Poutiainen, inventointi 1999 Antti Bilund ja Hannu Poutiainen, tarkastus 2000 Hannu Poutiainen, kaivaus 2004 Hannu Poutiainen, inventointi 2009 Hannu Poutiainen, inventointi 2011 Esko Tikkala, seulonta 2011 Eeva-Liisa Schulz, tarkastus 2012 Esko Tikkala, koekaivaus
Löydöt	KM 41328: 1, saviastianpaloja, diar. 16.10.2017
Aikaisemmat löydöt:	1960: KM 14921: 1–5, hautalöytöjä 1975: KM 19657: 1–190, kalmistolöytöjä 1976: KM 19997: 1–265 kalmistolöytöjä 1999: KM 31486, kalmistolöytöjä 1999: KM 31601: 1–13, asuinpaikkalöytöjä 2000: KM 32291, 1–849, asuinpaikka/kalmistolöytöjä 2003: KM 33747: 1–25, kalmistolöytöjä

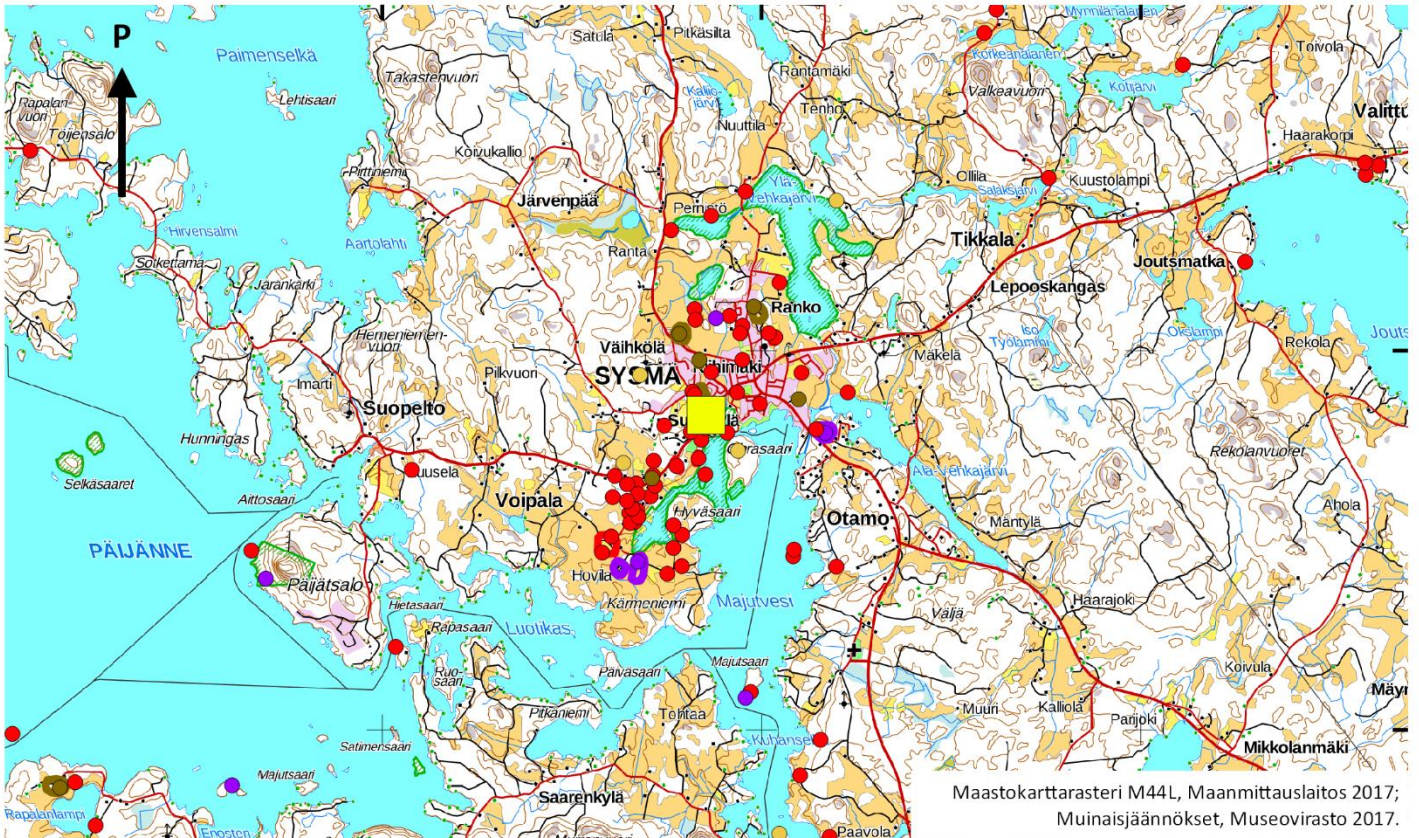
	2004: KM 34548: 1–46, kalmisto- ja asuinpaikkalöytöjä
	2011: KM 38962: 1–19, asuinpaikka- ja hautalöytöjä
	2012: KM 39179: 1–22, asuinpaikkalöytöjä
	2017: KM 41314, rahoja ja hopeaesineitä
Digitaalisten kuvien pää- ja alanumerot:	DIGMAV2017009: 1–10
Digitaalisten kuvien säilytyspaikka:	Lahden kaupunginmuseon kuva-arkisto
Kartat:	4 kpl
Tutkimuskertomuksen säilytyspaikka	Lahden kaupunginmuseon arkeologian yksikön arkisto, Museoviraston arkisto (kopio)

Lähestymiskartta ja peruskarttaote

425000

430000

435000

6820000

6815000

428000

429000

430000

431000

6820000

6819000

	Sysmä Ihananiemi		Kiinteä muinaisjännös		Kiinteä muinaisjännös
	Mahdollinen muinaisjännös		Luonnonmuodostuma		Löytöpaikka
	Muu kulttuuriperintökohde		Mahdollinen muinaisjännös		Muu kulttuuriperintökohde

1. Johdanto

Syyskuun alussa 2017 metallinilmaisinharrastaja teki hopearaha- ja korulöydön lähellä Sysmän keskustaa. Löytö oli ongelmallinen, sillä löytäjä oli ottanut talteen yhdestä kuopasta lähes 40 esinettä (KM 41314). Lisäksi löytöpaikka sijaitsi noin 70 metrin päässä Sysmän Ihananiemen (mj .rek. 781010021) moniperiodisen muinaisjäännösryhmän rajasta ja noin 10 metrin päässä Sysmän Kirkkovainion (mj. rek. 781010022) kivikautisen asuinpaikan rajauksesta. Intendentti Olli Soinen Museovirastosta ja tutkija Eetu Sorvali Päijät-Hämeen maakuntamuseosta tekivät 8.9.2017 löytöpaikalle pikaisen tarkastuksen, jonka yhteydessä myös löydöt luovutettiin Museovirastolle. Tarkastuksen jälkeen sovittiin, että maakuntamuseo tekee löytöpaikalle pienen koekai-
vauksen, jonka tarkoituksena olisi selvittää löydön yhteyttä ympäröiviin muinaisjäännöksiin. Maakuntamuseo sai kaivaukselle tutkimusluvan (MV/155/05.04.01.02/2017) 22.9.2017.

Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo toteutti koekai-
vauksen 5.10.2017, vastuullisina tutkijoina olivat FM Piritta Häkälä ja FM Eetu Sorvali.

Lahdessa 19.10.2017

Piritta Häkälä

Eetu Sorvali

2. Kohde ja tutkimushistoria

2.1. Kohde ja ympäristö

Sysmän Ihananiemen moniperiodinen muinaisjäännösryhmä sijaitsee Sysmän kirkosta noin 200–450 metriä pohjoiseen Suopellontien molemmilla puolilla ja Suurikyläntien eteläpuolella. Ryhmään kuuluu rautakautisia hautaröykkiöitä, rautakautinen asuinpaikka sekä pronssi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka. Alueen laajuus on noin kaksi hehtaaria. Maasto laskee muinaisjäännösalueen länsipuolella olevan Suurenkylän kartanon mäeltä itään, kohti Majutvettä¹, jonka keskivedenkorkeus on noin 78,3 metriä. Ranta on nykyisin noin 100–200 metrin päässä Ihananiemen muinaisjäännösalueelta, rautakaudella ranta on ollut lähellä Ihananiemen itärajaa. Kivikaudella Muinais-Päijänteen pinta on ulottunut korkeimmillaan aivan Suurenkylän kartanon pääraennuksen kohdalle (noin 90 metrin korkeudelle) ja kartanon pihamaalta onkin löydetty myös kivikautinen asuinpaikka (Kirkkovainio, mj. rek. 781010022).

Maaperä on paikalla multaista, erittäin kivistä hiedan- ja savensekaista hiesua, joka muuttuu syvemmällä vähemmän kiviseksi ja savisemmaksi. Muinaisjäännösalue sijaitsee Suopellontietä ympäröivillä pelloilla ja niityillä, osittain myös Suurenkylän kartanon pihamaalla. Ihananiemen läheisyydessä on useita muita rautakautisia muinaisjäännöksiä kuten röykkiöitä, kuppikiviä ja -kallioita sekä edellä mainittu kivikautinen asuinpaikka (ks. kuva 1).

Kuva 1. Yleiskuva alueesta. Oikealla kulkee Suopellontie ja vasemmalla puiden takaa erottuu Suurikylän kartano. Kuvattu etelästä. Piritta Häkälä. DIGMAV2017009:2

¹ Majutvesi on Päijänteen lahti.

2.2. Tutkimushistoria

Ensimmäinen dokumentti Ihananiemen hautaröykkiöistä on Anna-Liisa Hirviluodon (1960) tarkastus vuodelta 1960. Kuitenkin tätä ennen on Helmer Salmo vuonna 1954 tarkastanut kuppikiven (Suurikylä 781010023), joka nykyisin sijaitsee Ihananiemen muinaisjäännösrajausten sisällä. Myös edellä mainittu Kirkkovainion kivikautinen asuinpaikka, joka on havaittu ensimmäisen kerran Pentti Koivusen inventoinnissa 1965, on todennäköisesti osittain lomittainen Ihananiemen kanssa (Poutiainen 2000: 5).

Ihananiemen muinaisjäännösalueella kaivauksia on tehty tietöiden vuoksi vuosina 1975 ja 1976 Suopellontien itäpuolella (Anttila 1975 ja 1976). Tässä vaiheessa muinaisjäännös oli vielä rajattu edellä mainitun Suopellontien itäpuolelle. Sysmän kunta teki alueella maansiirtotöitä 1990-luvun lopussa, joiden seurauksena maata kuorittiin muinaisjäännösalueelta kasoille noin 200 metrin matkalta Suopellontien itäpuolella. Tämän vuoksi paikalle tehtiin inventointi vuonna 1999 ja kaivaus vuonna 2000 (Bilund & Poutiainen 1999 ja Poutiainen 2000). Tavoitteena näissä tutkimuksissa oli määrittää muinaisjäännöksen säilyneisyyttä ja muinaisjäännöksen rajoja sekä pelastaa maakasoista se löytöaineisto, joka pelastettavissa vielä oli. Tällöin muinaisjäännösalueeseen ensimmäistä kertaa sisällytettiin Suopellontien ja Suurkyläntien risteyksen lounaispuolella oleva pieni peltolohko, josta on sekä rautakautisia että varhaismetallikautisia löytöjä (Bilund & Poutiainen 1999: 14). Loppujen maakasojen tutkimista ja muinaisjäännöksen rajaamista jatkettiin vuosina 2011 ja 2012. Vuonna 2012 tarkennettu, ja ensimmäistä kertaa kartalla esitetty raja ei ulottunut Suurenkylän kartanon lounaispuoliselle peltolohkolle Suopellontien länsipuolella, josta uusi metallinilmaisoin löytö syksyllä 2017 tehtiin (ks. Tikka 2012: 18).

3. Tutkimusmenetelmät

3.1. Mittaukset

Tutkimusalueelle mitattiin takymetriä varten väliaikaiset kiintopisteet, sillä Ihananiemen lähistöllä ei ollut helposti käytettävissä Sysmän kunnan tai Maanmittauslaitoksen valmiita taso- tai korkeuspisteitä. Kiintopisteet mitattiin Topconin PG-AI/GRS-1 RTK-GPS -laitteella. Pisteiden tarkkuus on noin ± 1 cm. Koekaivauksen varsinainen mittaustokumentointi ja piirtäminen tehtiin Sokkian SX101T robottitakymetrillä. Mittausten ulkoinen tarkkuus vastaa käytettyjen kiintopisteiden tarkkuutta, eli on noin ± 1 cm. Sisäisen tarkkuuden suurin virhetekijä on prisma-auvan pitäjän tarkkuus, arviolta noin $\pm 2-3$ cm.

Kaikki mittaukset on tehty ja esitetty ETRS-TM35FIN-koordinaattijärjestelmässä, käytetty korkeusjärjestelmä on N2000.

3.2. Kaivaus- ja dokumentointimenetelmät

Koekaivauksessa noudatettiin yksikkökaivausmenetelmää. Määritetyt yksiköt dokumentoitiin sanallisesti, valokuvaamalla ja piirtämällä. Kyntökerroksen poistossa hyödynnettiin maanomistaja Peter Strengin kuljettaa kaivinkonetta. Kyntökerroksen pohjaosa kaivettiin lapiolla ja lastalla, jotta kaivinkoneella ei vahingoitettaisi kerroksen alla mahdollisesti säilyneitä rakenteita ja ilmiöitä. Kyntökerroksen alapuoliset yksiköt kaivettiin lastalla, ja niitä tutkittiin ennen kaivamista metallinilmaisimella. Myös kyntökerroksesta kaivettua maata käytiin läpi metallinilmaisimen avulla. Kaivettua maata ei seulottu. Puhtaaseen pohjamaahan kaivettiin kaksi lapionpistoa kerroksen jatkumisen varmistamiseksi. Pohjamaata tutkittiin myös vielä metallinilmaisimella, ennen kuin maanomistajalle annettiin lupa kaivausalueen täyttämiseen.

Neljän neliömetrin koekaivausalue pyrittiin sijoittamaan niin, että metallinilmaisinharrastajan löytöpaikalle kaivama kuoppa olisi kaivausalueen keskellä. Kaivettaessa kuitenkin havaittiin, että kuopan peitetty osa maan päällä ei täysin vastannut kuopan todellista sijaintia. Näin ollen harrastajan kaivama kuoppa jäi kaivausalueen

itäkulmaan. Maaperän kivisyydestä johtuen kyntökerrosta jouduttiin poistamaan varsinaista kaivausaluetta laajemmalta, noin 6,6 m × 2,8 m kokoiselta alalta (ks. kartta 2)

Ennakkoon oli suunniteltu, että mahdolliset löydöt olisi mitattu tarkasti paikalleen, lukuun ottamatta kyntökerrosta, josta löydöt oli tarkoitus ottaa talteen vain yksikön tarkkuudella. Löytöjä ei kuitenkaan kyntökerroksen alta tullut. Tutkimusluvan mukaisesti löytöjen mahdollisesta konservoinnista olisi vastannut Museo-
virasto.

4. Havainnot ja tulkinat

4.1. Yleiset havainnot ja yksiköt

Kyntökerros (M1, tarkemmat kuvaukset kaikista yksiköistä ks. liite 2 ja kartat 2–4) yllätti kaivettaessa kivisyydellään (ks. kuva 2). Päälepäin varsin tasaiselta näyttänyt peltomulta piti sisällään kaikenkokoisia kiviä ja useita eri kivilajeja. Kerros oli hyvin moreenimainen, joskin karkeammat maalajit, kuten sora ja hiekka puutuivat. Kerroksen kaivaminen käsin olisi ollut erittäin työlästä ja aikaa vievää, minkä vuoksi maanomistaja Streng kaivinkoneineen oli korvaamaton apu. Kerroksen raja alla oleviin yksiköihin oli suurimmaksi osaksi jyrkkä ja selkeä. Kaikki havaitut löydöt tulivat tästä yksiköstä.

Kuva 2. Tutkimusalueelta on poistettu nurmi ja esillä on hyvin kivinen pellon muokkauskerros. Kuvattu lounaasta.
Piritta Häkälä. DIGMAV2017009:4

Kyntökerroksen alla oli havaittavissa peltomaasta (M3) täyttynyt leikkaus (L2), joka on mitä ilmeisimmin metallinilmaisinharrastajan paikalle kaivama kuoppa, jonka hän on sitten täyttänyt kaivamallaan maalla (ks. kuva 3). Kuopassa oleva maa M3 on siis suurimmaksi osaksi käytännössä samaa maata kuin kyntökerros M1. Kuoppa oli suurehkon kiven vieressä, kuten löytäjä oli ilmoittanut. On kuitenkin huomattava, että kyntökerrokseen (M1), ja kaivettuun maahan ylipäätään, sisältyi muitakin suuria kiviä, joten kiven merkitystä ei tule liioitella, vaikka se onkin karttoihin piirretty. Harrastajan kaivaman kuopan L2 pohjan laajuus oli noin 1 m × 0,5 m ja syvyys kyntökerroksen alaisissa häiriintymättömissä kerroksissa (M4 ja M5) noin 12–15 cm. Lapionpistoksi kaivettua kuoppaa ei voi kutsua, kun sen laajuus on kaksinkertainen esimerkiksi tavalliseen 50 cm × 50 cm koekuoppaan verrattuna. Erittäin kiviseen maahan ei ole tietenkään ollut mahdollista tehdä kovin pientä kuoppaa. Kuopassa (L2) ja siinä olleessa maassa (M3) ei havaittu yhtäkään löytöä tai muutakaan ilmiötä. Tämä tarkoittaa sitä, että löydön tehnyt harrastaja on löytöä kaivaessaan varmistanut, ettei maahan ole jäänyt ainakaan metalliesineitä. Näin ollen rahojen ja muiden löytöjen (KM 41314) kontekstista ei ollut, eikä ole, mahdollista saada enempää tietoa.

Kuva 3. Tutkimusalue merkittynä avatulle alueelle. Kyntökerros on kaivettu pois ja esillä on jo puhdasta pohjamaata (M5) sekä sen päällä ollutta keskiruskeaa hietaista hiesua (M4). Kuvan alalaidassa erottuu soikea kaivanto (L2), jonka metallinilmaisinharrastaja kaivoi nostaakseen esineet ylös. Kuvattu koillisesta. Piritta Häkälä. DIGMAV2017009:5

Puhtaan pohjamaan (M5) pinnassa oli erotettavissa myös pohjamaata tummemman ruskean hiesun alue (M4). Koska tähänkään yksikköön ei kuitenkaan liittynyt löytöjä tai rakenteita, voi kyseessä olla kyntökerroksen pohjamaahan muodostama värjäymä, jossa maalaji oli hieman karkeampaa kuin muualla pohjamaassa. Värjäytymiseen on voinut vaikuttaa myös edellä mainittu karttoihin piirretty kivi, jonka pinnassa oli melko paljon kiven sisältämän rautapitoisen mineraalin muodostamaa ruostetta, joka reagoi heikosti myös metallinilmaisimeen.

4.2. Löydöt

Ainoat rautakautisiksi, ja esihistoriallisiksi ylipäätään, ajoittuvat löydöt olivat kaksi saviastian palaa (KM 41328: 1–2, ks. löytöluettelo), jotka löytyivät kyntökerroksen (M1) pohjaosasta. Muina löytöinä oli vain palamattomia luiden kappaleita myöskin kyntökerroksesta. Muista yksiköistä ei tehty löytöjä, ei edes metallinilmaisin Harrastajan paikalle kaivamasta kuopasta (L2 ja M3), josta raha- ja korulöydöt oli kaivettu.

4.3. Tulkinnat

Koekaivauksen perusteella hopealöydön (KM 41314) välittömässä läheisyydessä ei ollut merkkejä rakenteista tai muista kiinteään muinaisjäännökseen viittaavista ilmiöistä lukuun ottamatta kahta mahdollisesti rautakautisiksi ajoitettavaa saviastian palaa.

Sekä mahdollinen kätkölöytö että saviastian palat viittaavat kuitenkin siihen, että Ihananiemen muinaisjäännösryhmän asuinpaikkaosa voi ulottua laajemminkin Suopellontien länsipuolelle. On myös tiedossa, että peltolohkolta, jossa koekaivausalue sijaitsi, on tehty aiemminkin löytöjä, jotka voivat liittyä Kirkkovainion kivikautisen asuinpaikan lisäksi myös Ihananiemen rautakautiseen asutukseen (ks. Poutiainen 2000: 5). Edellä mainitut seikat puoltavat nykyistä, viimeisimpien havaintojen perusteella laajennettua muinaisjäännösrajausta. On kuitenkin huomioitava, että näin pienen koekaivauksen perusteella ei voida tehdä kovinkaan varmoja tulkintoja mihinkään suuntaan.

5. Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Syksyllä 2017 Sysmän Ihananiemen muinaisjäännösalueen liepeiltä tehtyjen metallinilmaisinlöytöjen vuoksi löytöpaikalle tehtiin pieni koekaivaus, jonka tarkoituksena oli selvittää löytöpaikan yhteyttä ympäröiviin muinaisjäännöksiin. Koekaivauksen toteutti poikkeuksellisesti Päijät-Hämeen maakuntamuseo Museoviraston suostumuksella. Tulokset eivät ole yksiselitteiset. Löytöpaikan välittömässä läheisyydessä ei havaittu suoria merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Kaikki mahdollinen lisätieto löytöpaikkaan liittyen on menetetty siinä vaiheessa kun hopealöydöt on kaivettu kerralla ylös. Aiemmat tiedot alueesta ja peltomaasta löytyneet mahdollisesti rautakautiset saviastian palat viittaavat kuitenkin siihen, että rautakautinen käyttöalue jatkuu myös Suopellontien länsipuolen pelloille. Nykyisen muinaisjäännösrajauksen säilyttäminen on suositeltavaa.

Jatkossa ei ole järkevää tehdä paikalla pienimuotoisia koekaivauksia, vaan säilyttää alue koskemattomana mahdollisimman hyvin siihen asti, että jollakulla on sekä tutkimusintressi että riittävät resurssit tutkia kohdetta laajassa mittakaavassa.

Vallitseva maankäyttö ei uhkaa kyntökerroksen alla mahdollisesti säilyneitä rakenteita ja ilmiöitä, joten pelon käyttö voi jatkua entiseen tapaan.

Tämän tutkimuksen taustat huomioon ottaen on syytä mainita myös se, että sekä Muinaismuistolain (295/1963) että tutkimuksen kannalta metallinetsinnässä tehty ylikaivaminen on tässäkin tapauksessa selkeästi suurempi rike, kuin se että löytöpaikka on lähellä tunnettua muinaisjäännöstä. Ylikaivaminen rikkoo yksiselitteisesti Muinaismuistolain pykälää 16, jossa löytäjä veloitetaan ilmoittamaan löydöstään (esineestä tai esineen osasta) viipymättä museoviranomaiselle. Lisäksi ylikaivamisen seurauksena menetetään usein kaikki kontekstietä, myös kätkölöytöjen osalta, kuten tässäkin tapauksessa on käynyt.

Lähdeluettelo

Arkistolähteet

Lahden kaupunginmuseon arkeologian yksikön arkisto

Bilund, A. & Poutiainen, H. 1999. Sysmä. Kaava-alueen arkeologinen inventointi. Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo.

Poutiainen, H. 2000. Sysmä Ihananiemi Arkeologinen koekaivaus rautakautisella muinaisjäännösalueella. Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo.

Tikkala, E. 2012. Sysmä Ihananiemi. Muinaisjäännösalueen rajausta ja harrastaja-arkeologien seulonta- ja metallinilmaisintutkimus 2.7.-6.7.2012. Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo.

Museoviraston arkisto

Anttila, K. 1975. Sysmä Suurikylä Ihananiemi. Kaivaus 26.5.–18.7. ja 23.9.–25.9.1975.

Anttila, K. 1976. Sysmä Suurikylä Ihananiemi. Röykkiö ja koekaivaus 1.6.–2.7.1976

Hirviluoto, A.-L. 1960. Sysmä, Suurikylä ja Saari Kirkonkylä-Suopelto. Rakennuskaava-alueen päätien ja sen lähetyksillä olevien muinaisjäännösten tarkastus.

Koivunen, P. 1965. Sysmän pitäjän inventointikertomus.

Salmo, H. 1954. Tarkastusmatka Sysmän pitäjän Suurikylän kartanon alueelle.

Sähköiset lähteet

Muinaismuistolaki 295/1963. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1963/19630295>, luettu 17.10.2017.

Luettelo digitaalikuvista

Alkuperäisiä kuvia säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa.

Luetteloinut ja kuvannut Piritta Häkälä.

Sysmä Ihananiemi DIGMAV2017009

:1 Yleiskuva alueesta. Vasemmalla erottuu Suopellontie ja taustalla Sysmän keskiaikainen kirkko. Kuvattu pohjoisesta. 4.10.2017.

:2 Yleiskuva alueesta. Oikealla kulkee Suopellontie ja vasemmalla puiden takaa erottuu Suurikylän kartano. Kuvattu etelästä. 4.10.2017.

:3 Löytöpaikan kohdalle avattiin kaivausalue, josta kyntökerros poistettiin koneellisesti. Eetu Sorvali valvoo konekaivuuta. Kuvattu luoteesta. 5.10.2017.

:4 Tutkimusalueelta on poistettu nurmi ja esillä on hyvin kivinen pellon muokkauskerros. Kuvattu lounaasta. 5.10.2017.

:5 Tutkimusalue merkittynä avatulle alueelle. Kyntökerros on kaivettu pois ja esillä on jo puhdasta pohjamaata (M5) sekä sen päällä ollutta keskiruskeaa hietaista hiesua (M4). Kuvan alalaidassa erottuu soikea kairavanto (L2), jonka metallinilmaisinharrastaja kaivoi nostaakseen esineet ylös. Kuvattu koillisesta. 5.10.2017.

:6 Lähikuva leikkauksesta L2. Kuvattu lounaasta. 5.10.2017

:7 Tutkimusalue sen jälkeen kun leikkauksen L2 sisällä oleva maa-aines (M3) on poistettu ja esillä on leikkauksen pohja. Kuvattu lounaasta. 5.10.2017

:8 Tutkimusalue sen jälkeen kun leikkauksen L2 sisällä oleva maa-aines on poistettu ja esillä on leikkauksen pohja. Kuvattu koillisesta. 5.10.2017

:9 Keskiruskea maa-aines (M4) on poistettu ja esillä on puhdas pohjasavi (M5). Kuvattu kaakosta. 5.10.2017

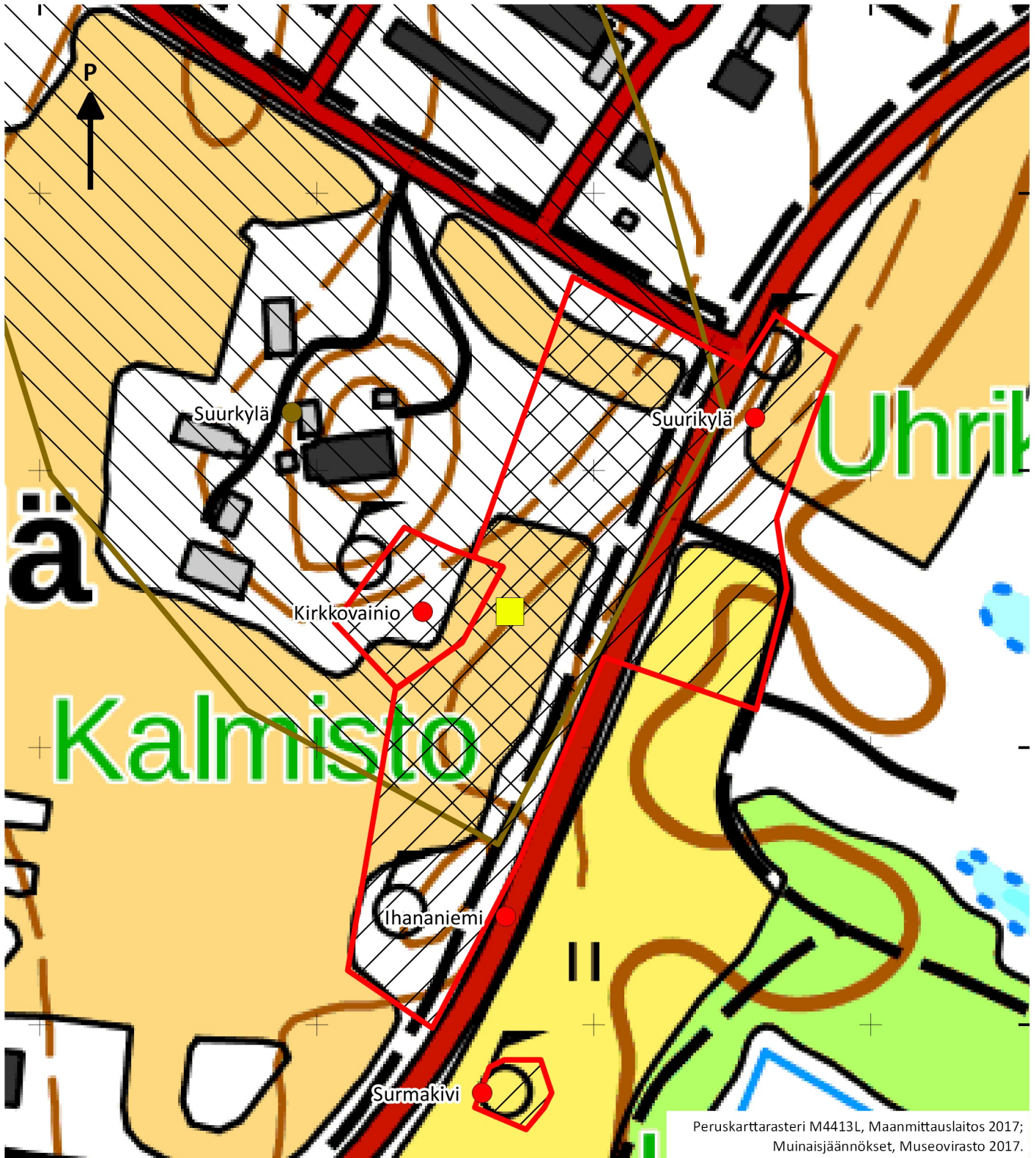
:10 Keskiruskea maa-aines (M4) on poistettu ja esillä on puhdas pohjasavi (M5). Kuvattu etelästä. 5.10.2017

429100

429200

429300

429400

6819300

6819200

6819100

6819000

Peruskarttarasteri M4413L, Maanmittauslaitos 2017;
Muinisjäännökset, Museovirasto 2017.

0 100 m

- Sysmä Ihananiemi 2017 kaivauspaikka
- Kiinteä muinajäännös
- Muu kulttuuriperintökohde
- kiinteä muinajäännös
- muu kulttuuriperintökohde

SYSMÄ IHANANIEMI

781010021

Häkälä & Sorvali 2017

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Pohjakartta:

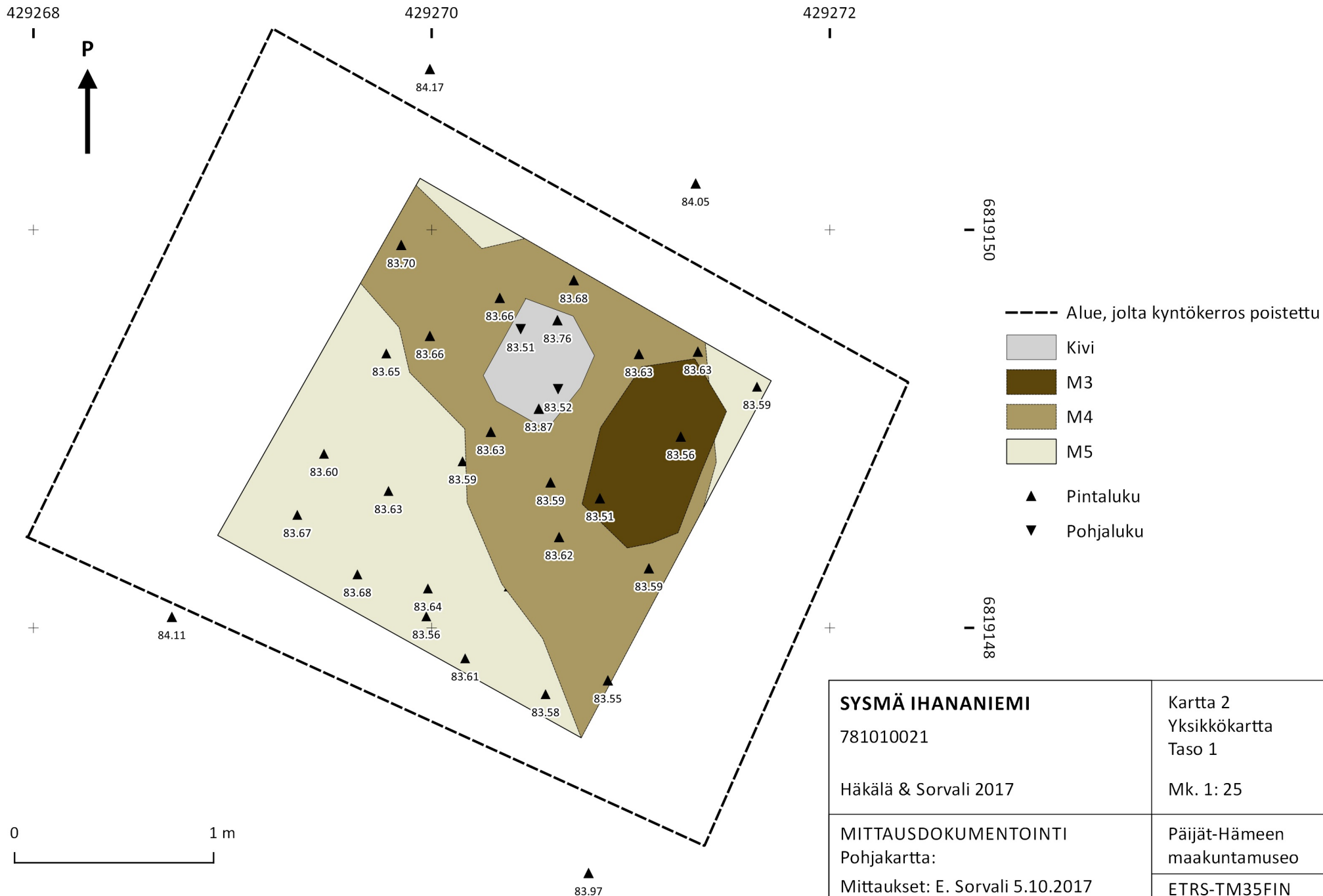
Mittaukset: E. Sorvali 5.10.2017
Puhtaaksi piirto: E. Sorvali 10.2017

Kartta 1
Yleiskartta

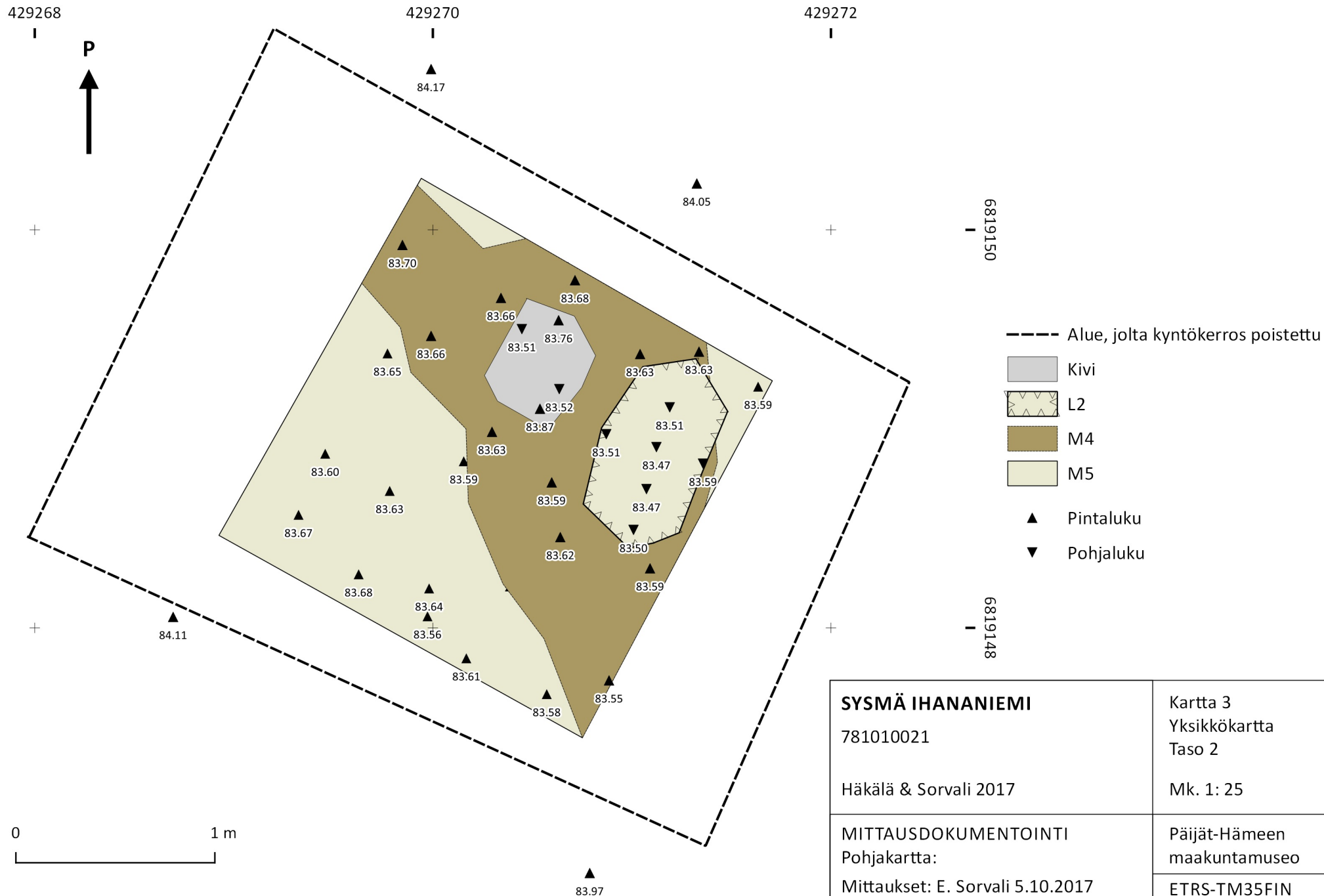
Mk. 1: 2000

Päijät-Hämeen
maakuntamuseo

ETRS-TM35FIN
N2000

SYSMÄ IHANANIEMI 781010021 Häkälä & Sorvali 2017	Kartta 2 Yksikkökartta Taso 1
	Mk. 1: 25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta: Mittaukset: E. Sorvali 5.10.2017 Puhtaaksi piirto: E. Sorvali 10.2017	Päijät-Hämeen maakuntamuseo
	ETRS-TM35FIN N2000

- Alue, jolta kyntökerros poistettu
- Kivi
- ▨ L2
- M4
- M5
- ▲ Pintaluku
- ▼ Pohjaluku

SYSMÄ IHANANIEMI 781010021 Häkälä & Sorvali 2017	Kartta 3 Yksikkökartta Taso 2
	Mk. 1: 25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta: Mittaukset: E. Sorvali 5.10.2017 Puhtaaksi piirto: E. Sorvali 10.2017	Päijät-Hämeen maakuntamuseo
	ETRS-TM35FIN N2000

429268

429270

429272

+

+

+

+

6819150

6819148

--- Alue, jolta kyntökerros poistettu

L2

M5

▲ Pintaluku

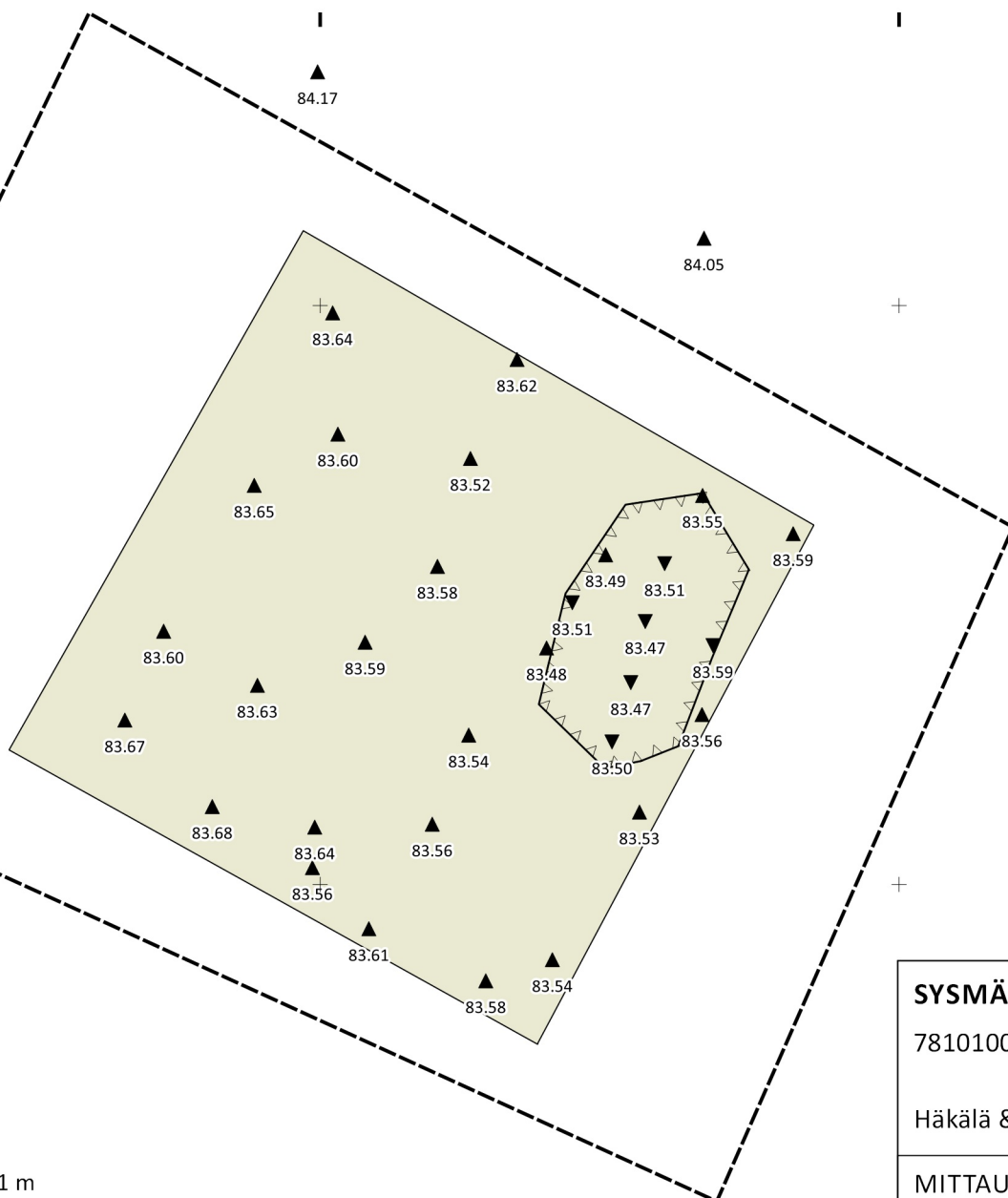
▼ Pohjaluku

<p>SYSMÄ IHANANIEMI 781010021 Häkälä & Sorvali 2017</p>	<p>Kartta 4 Yksikkökartta Taso 3 Mk. 1: 25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta: Mittaukset: E. Sorvali 5.10.2017 Puhtaaksi piirto: E. Sorvali 10.2017</p>	<p>Päijät-Hämeen maakuntamuseo ETRS-TM35FIN N2000</p>

0 1 m

83.97

Liite 2, yksikköliite. Sysmä Ihananiemi 2017.

YKSIKKÖ	M1
TYYPPI	Maakerros
Nimi:	Kyntökerros
Kuvaus:	Multainen ja erittäin kivinen hietaisen hiesun kerros, joka on nykyisen pellon kyntökerrosta. Kerroksen paksuus oli 40–50 cm. Raja puhtaaseen pohjamaahan (M5) melko jyrkkä ja selkeä.
Kaivaustapa:	Konekaivu, lapio, lasta
Tulkinta:	Pellon kyntökerros
Ajoitus:	1800-luku tai vanhempi
Ajoitusperuste:	Stratigrafia, kartografiset lähteet

STRATIGRAFIA

Päällä: Yksikköä leikkaa: L2

Alla: M4, M5

DOKUMENTAATIO

Kartat: ei piirretty **Kuvat:** DIGMAV2017009: 4

LÖYDÖT

Talteen otettuja löytöjä: KM 41328: 1, saviastianpaloja

Poistettuja löytöjä: Palamattomia eläimen luita XX kpl, ei luetteloitu

YKSIKKÖ	L2
TYYPPI	Leikkaus
Nimi:	Hopealöydön kuoppa
Kuvaus:	Noin 100 cm x 50 cm laaja ja noin 12–15 cm syvä leikkaus ruskeassa hiesussa M4 ja pohjamaassa M5. Kuoppa on kaivettu myös kyntökerroksen M1 läpi, mutta kuoppaa ja sen sisältämää maata M3 ei voinut erottaa kyntökerroksessa maakerrosten samankaltaisuuden vuoksi. Kuoppa on ollut maan pinnalta selkeästi laajempi kuin sen pohja maaperän kivisyyden vuoksi. Kuopan syvyys on maanpinnalta mitattuna noin 60–70 cm.
Kaivaustapa:	Lasta
Tulkinta:	Syksyn 2017 hopealöytöä varten kaivettu kuoppa.
Ajoitus:	Syyskuu 2017
Ajoitusperuste:	Stratigrafia, suulliset tiedot

STRATIGRAFIA

Päällä: M3 **Leikkaa yksikköä:** M1, M4, M5

Alla: M5 **Yksikön täyttää:** M3

DOKUMENTAATIO

Kartat: Kartat 2–4 **Kuvat:** DIGMAV2017009: 5–10

YKSIKKÖ **M3**
TYYPPI **Maakerros**

Nimi: Sekoittunut multainen maa hopealöydön kuopassa
Kuvaus: Multainen ja erittäin kivinen hietaisen hiesun kerros, jonka alaosassa oli sekoittuneena hieman pohjamaata. Maa täytti hopealöytöä varten kaivetun leikkauksen. Maa erottui selkeästi vasta leikkauksen L2 alaosassa, joka oli kaivettu pohjamaahan. M3 tai leikkaus L2 ei erottunut selkeästi kyntökerroksen M1 sisältä. Yksikkö oli löydötön.
Kaivaustapa: Lasta
Tulkinta: Pellon kyntökerros ja hieman pohjamaata, joka on laitettu takaisin täytöksi hopealöydön kuoppaan.
Ajoitus: Syyskuu 2017
Ajoitusperuste: Stratigrafia, suulliset tiedot

STRATIGRAFIA

Päällä: Täyttää yksikön: L2

Alla: L2

DOKUMENTAATIO

Kartat: Kartta 2 **Kuvat:** DIGMAV2017009: 5–6

YKSIKKÖ **M4**
TYYPPI **Maakerros**

Nimi: Ruskea hietainen hiesu
Kuvaus: Ruskean hietaisen hiesun kerros kyntökerroksen M1 ja pohjamaan M5 rajapinnassa. Kerroksen laajuus oli noin 2 m² ja paksuus noin 5 cm. Kerros jatkui kaivausalueen ulkopuolelle.
Kaivaustapa: Lasta
Tulkinta: Epävarma. Mahdollisesti kyntökerroksen aiheuttama värjäymä.
Ajoitus: Epävarma
Ajoitusperuste: Stratigrafia

STRATIGRAFIA

Päällä: M1 **Yksikköä leikkaa:** L2

Alla: M5

DOKUMENTAATIO

Kartat: Kartat 2–4 **Kuvat:** DIGMAV2017009: 5–8

YKSIKKÖ **M5**
TYYPPI **Maakerros**

Nimi: Vaalea savinen hiesu, pohjamaa
Kuvaus: Tiivis vaalea savinen hiesu, jossa kiviä mukana ainakin pintaosassa. Kerros jatkuu kaivausalueen ulkopuolelle.
Kaivaustapa: Lasta
Tulkinta: Luonnollinen pohjamaa.
Ajoitus: Epävarma.
Ajoitusperuste: Stratigrafia

STRATIGRAFIA

Päällä: M1, M4 **Yksikköä leikkaa:** L2

Alla:

DOKUMENTAATIO

Kartat: Kartat 2–4 **Kuvat:** DIGMAV2017009: 5–10

Asuinpaikkalöytöjä, jotka otettiin talteen Sysmän Ihananiemen moniperiodisen muinaisjäännösryhmän koekaivauksessa 5.10.2017. Katso Piritta Häkälän ja Eetu Sorvalin kaivausraportti Lahden kaupunginmuseon arkeologian yksikön arkistossa ja Museoviraston arkistossa.

Diar. 16.10.2017

Luetteloinut FM Eetu Sorvali

Yksikkö M1

- 1** SAVIASTIANPALOJA 2 kpl, 15,8 g
Suuremman mitat: 42 × 31 × 6 mm

Kaksi lasittamattoman saviastian reunapalaa, astian suuosasta. Savimassa on punertavaa, tiivistä. Sekoitteessa ainakin biotiittia, joka on rapautunut katinkullaksi. Kummassakin palassa on molemmat pinnat jäljellä. Sisäpinnat ovat naarmupintaisia. Lisäksi molempien palojen ulko- ja sisäpinoissa on karstaa. Suurempi pala on profiloitu. Koostumuksen perusteella palat voivat olla samasta astiasta, mutta eivät sovi suoraan yhteen.